

hav@eduskunta.fi
Eduskunta hallintovaliokunta

Asiantuntijalausuntopyyntö 9.5.2018

Hallintovaliokunta tiistai 22.5.2018 / HE 35/2018 vp eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista / Pirkanmaan TE-toimiston lausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Pirkanmaan TE-toimiston lausuntoa otsikossa mainitusta asiasta valiokunnassa 22.5.2018.

KOONTI

Maakunnalla on velvollisuus tehdä asiakastyöhön liittyvä kokonaisvaltainen malli ja olla vahva järjestäjä. Mallissa määritellään, miten ja missä asiakaspalvelua tehdään. Maakunta vastaa asiakastyön laadusta ja valvoo palveluntuottajia sekä yhteen sovittaa palveluja. Kunnilla on elinvoimatehtävät ja kasvupalvelujen järjestäminen kuuluu maakunnalle. Maakunnan toimialaan kuuluvat sote-sektorin asiat mahdollistavat niihin liittyvän kasvupalveluyhteistyön järjestämisen suunnittelun maakunnassa yhdessä organisaatiossa. Mahdollisuutta on odotettu kymmeniä vuosia. Tämän yhteistyön poistuessa kuntien kanssa voidaan tehdä muunlaista yhteistyötä ja sitä tulisi harjoitella. HE JTYP-lain väliaikaiseksi muuttamiseksi kuvaa hyvin sitä kokonaisuutta, miten on ajateltu maakunnan suhdetta palveluntuottajiin. Siitä on lausuttu erikseen. Palveluntuottajien rajaaminen yrityksiin ja asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuden rajaaminen pelkästään heille ja viranomaistyön päätöksineen jättäminen maakunnan tehtäväksi on tarkoituksenmukainen ratkaisu sekavuuden välttämiseksi asiakastyössä. Palvelutarvearvio on keskeinen maakunnan oma tehtävä, koska se mahdollistaa resurssien käytöstä päättämisen.

YLEISTÄ

Pirkanmaan TE-toimisto on lausunut lain edellisestä versiosta kesällä 2017. Lausunto on edelleen suurelta osin ajankohtainen eikä TE-toimisto tässä lausunnossa toista mahdollisesti jo huomioonotettuja asiakkoita tässä yhteydessä.

Lausunto keskittyy muutamaaan hallituksen esityksen asiakokhtaan. Lausunto peilaa kokemuksia työllisyys- ja yrityspalvelujen alueellisesta kokeilusta (jäljempänä kokeilu), mikä koskee Tampereen kaupunkiseutua sekä Sastamala-Punkalaidun aluetta.

Kokeilu on ainoa maassa, jossa sinne siirretyt TE-toimiston työntekijät (76 htv) ovat 100% kuntien palveluksessa. TE-toimisto tekee erilaisia päätöksiä ja lausuntoja kokeilun asiakkaille taustatyönä. Kunnilla on TE-palvelujen asiakastietojärjestelmä asiakkaidensa osalta käytössä. Kokeilukunnilla on hieman enemmän päätösvaltaa kuin palveluntuottajille on jatkossa ajateltu annettavan. JTYP-lain muutosesityksessä vuosille 2019-2020 on nähtävissä, että TE-toimiston ja jatkossa palveluntuottajan suhde ensin lain voimassaollessa ja sitten maakuntaan liittyvän mahdollisen uuden lainsäädännön kautta. tulee olemaan lähes samanlainen kuin nyt kuntien kanssa.

Kokeilun tavoitteet ja seurannat ovat kuntien asettamia, eikä valtionhallinto ohjaa toimintaa. Tietojärjestelmien kautta kokeilun TE-hallinnon yleisesti seuraamia tavoitteita on toki mahdollista tutkia. Maakuntavalmistelussa ajatellaan ohjauksen tapahtuvan suhteessa palveluntuottajiin sekä omaan tuotantoon ja viranomaistehtäviin nimenomaan maakunnista.

TE-toimiston kokemusten perusteella maakunnan on oltava vahva järjestäjä ja järjestämisen on oltava kaikilta osin jakamaton. Maakunnan on järjestäjänä pystyttävä asettamaan tavoitteita ja seuraamaan toteutumista eri tavalla kuin nyt pienimuotoisempia palveluja seurataan. Uudenlaisia yhteistyömalleja kehittyvät siltä osin. Maakunnalle on kuuluttava yksiselitteisesti viranomaistehtävä. Mikäli kuntatoimijoille annetaan toimivaltaa, häviää tämän lain ja muiden maakuntaudistukseen liittyvien lakien tarkoittama markkinoiden kehittyminen ja valinnanvapauteen liittyvät asiat. Kunnilla on lisäksi erilaisia mahdollisuuksia toimia työllisyyden hoidon osa-alueilla. Maakuntien palvelujen järjestämistä on jo etukäteen kritisoitu etäiseksi. Maakuntien tavoitteena on kuitenkin luoda asukas- ja asiakasystävällinen toimintamalli.

Riskinä kasvupalveluihin liittyvissä asioissa on markkinoiden kehittyminen, osaaminen palveluntuottajien keskuudessa, mutta myös järjestäjäosaaminen. Palveluntuottajien on tiettyyn rajaan saakka osattava TE-toimistoissa tehtävä asiakastyö tietosuoja- ym. asioineen. Tämä asettaa väistämättä vastuuta ja tekemistä myös maakunnalle. Mikäli hankinnoissa ei osata tutkia eri asioiden vuorovaikutussuhteita, kantaaottavuus ei ole samanlainen eri toimijoilla ja tavoiteasetanta ja veloitteet on väärin asetettu, tulee asiakkaille epätasa-arvoinen tilanne.

Maakuntien kasvupalveluihin liittyvä sote-yhdyspinta mahdollistaa uudenlaisen toiminnan asiakkaiden kokonaisvaltaisessa palvelu polutuksessa. Tämä uusi mahdollisuus pitää säilyttää suunnitelmien mukaisena säädösvalmistelussa.

3 LUKU kasvupalvelut ja niiden järjestäminen

14-22 §

Hallituksen esityksen mukaan kasvupalvelujen järjestäminen on maakunnalla. Esitys on kannatettava. Maakunnan järjestämis- tai viranomaistehtäviä vastaavia asiakastyöhön liittyviä päätöksentekooikeuksia tai tietojärjestelmiä ei voi jakaa usealle toimijalle mahdollisesti maakunnan omiin sopimuksiin perustuen. Maakunnalla on oltava mahdollisuus kontrolloida ja valvoa sitä, miten asiakkaita palvellaan ja se on mahdollista ainoastaan vahvan järjestäjän roolissa. Mikäli näitä asioita jaetaan millään tavalla, vaarantuu kansalaisten yhdenvertaisuus, eikä toimintoja voida järkevällä tavalla järjestää. Palvelutarpeen arviointi on keskeinen osa järjestäjän oman tuotannon tehtävää.

14 § mainittu yhteistyön järjestäminen on välttämätöntä asiakkaiden palvelujen saumattomalle tuottamiselle ja toisaalta päällekkäisyyksien välttämiseksi. Kuntien yleinen toimivalta mahdollistaa käytännössä samanlaisen toiminnan, kuin mitä kunnissa tehtiin ennen kokeilua. Kuntouttavan työtoiminnan tai vastaavan palvelun tuottamisen osalta palvelun tuottaminen olisi mahdollistettava kunnille maakunnan toimiessa järjestäjänä. Työmarkkinatuen maksuosuus voitaisiin myös poistaa kunnilta.

19 § 20 § ja (6/34 §) mukaan maakunta asettaa valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuvat tavoitteet palveluntuottajille ja TEM seuraa maakuntien toimintaa mittareillaan. Tällä varmistetaan yhtenäinen toiminta ja kriteeristö. Maakunta, toimiessaan järkevästi tekee tavoitteista sellaisia, jotka estävät osaoptimoinnin. Malliksi käy sovellettuna nykyinen TEM-hallinnon malli, missä monipuoliset

seurannat varmistavat kaikkien asiakkaiden hyvän palvelun. Valtakunnallinen ohjaus ja tuki ovat tarpeen kuitenkin vain riittävän yleisellä tasolla ja mittareilla.

17 § mukaan valtakunnallisten tietojärjestelmien käyttövelvoite tulee maakunnille. Asia on kannatettava, koska valtakunnallista ja globaalia liikkuvuutta ja tiedonsaantia työmahdollisuuksista ja työnhakijoista on syytä tukea. Järjestelmä tukee myös maakunnallista tiedolla johtamista valtakunnallisen vertailtavuuden vuoksi.

4 LUKU kasvupalvelujen tuottaminen

Palveluntuottajien valintakriteerit, hyväksyminen ja poikkeustilanteissa menettely, on laissa kuvattu seikkaperäisesti. Luku vahvistaa järjestäjän velvollisuutta varmistaa asiakaspalvelua ja oikeutta puuttua tilanteisiin silloin kun erilaiset seurannat sitä edellyttävät. Maakunnan omalle tuotannolle on jätettävä tilaa palvelujen tuottamisen järkevään markkinaehtoiseen kehittymiseen. Maakunnan perustamisen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista siirtää palvelutuotantoa kokonaisuudessaan markkinoille, koska osaamisenäkökulmasta ajatellen asiakasvaikutukset voivat olla kielteisiä. Valinnanvapaus asiakkaille perusajatuksena on hyvä. Pykälistä heijastuu maakuntavalmisteluun kasvupalvelujen järjestämistehtävän rakentamisen velvoitteet maakunnan osaamisen tasosta ja resurssitarpeista tehtäviin.

Markkinaehtoinen toimintojen kehittyminen ei mahdollistu, mikäli julkisen sektorin toiminnalle tulisi uusia toimivaltuuksia. Kuntien yleinen palvelujen tuottamisoikeus, päätöksenteko-oikeus (viranomaistehtävät) ja järjestelmien käyttömahdollisuus estäisi käytännössä maakuntavalmistelussa suunnitellun markkinoiden syntyminen. Tiedonvaihtoon asiakkaista voitaisiin luoda parempi järjestelmä niitä tarpeita varten, mitä maakunnan ja kuntien välille jää.

Markkinapuutteiden arviointi ja siihen liittyvät menettelyt on kuvattu epäselvästi, jolloin asiassa on tulkinnan varaa. Asia tulisi pelkistää perusteluihin ”mikäli maakunta toteaa markkinapuutteita olevan”.

6 LUKU erinäiset säännökset

33 § mainittu kokeilu, jossa voidaan kokeilla järjestämistä ja tuottamista, pitäisi poistaa järjestämisen osalta, koska asiaa ei ole riittävällä tasolla perusteltu.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on ratkaissut Johtaja Riku Immonen.

JAKELU

TEM kirjaamo

Pirkanmaan ELY-keskus: Leena Vestala, Riikka Joutsensaari, Petri Lehtimäki

Pirkanmaan TE-toimisto: Tarja Paulaniemi, Airi Mast, Kristel Stenman-Huuskonen, Irene Impiö